

dr Ewa Kula
Zakład Pedeutologii
i Historii Wychowania

**Program nauczania
pedeutologii dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku:
pedagogika
w roku akademickim 2009/2010**

Cel i efekty kształcenia

Celem nauczania tego przedmiotu jest zapoznanie z podstawową wiedzą o nauczycielu i charakterze jego pracy, poznanie uwarunkowań efektywności pracy nauczyciela. Efekty kształcenia mają sprowadzać się do:

- rozumienia różnic między genezą, treścią a efektami odmiennych koncepcji kształcenia nauczycieli;
- samodzielnego kształtowania prospołecznych zachowań;
- refleksji nad własną pedagogiczną praktyką;
- rozumienia różnorodnych, społeczno-kulturowych kontekstów tej roli;
- krytycznego widzenia współczesnych możliwości i ograniczania roli nauczyciela;
- rozumienia źródeł normatywnego przeciążenia roli nauczyciela.

Zakres treści programowych

Zakres treści programowych pedeutologii w uczelniach pedagogicznych określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. Stosownie do treści zmodyfikowanych w lutym 2007 roku przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego standardów kształcenia na kierunku pedagogika, przedmiot ten realizowany jest na studiach drugiego stopnia w grupie treści kierunkowych B.

Zgodnie z wymienionym dokumentem zakres kształcenia obejmuje następujące zagadnienia:

- Wiedza o nauczycielu – zawód czy misja, zmienność funkcji zawodowych, źródła zmienności.
- Charakter działania pedagogicznego – intelektualność, niestandardowość, niewymierność rezultatów, techniczność a komunikacyjność działań.
- Prawa i obowiązki ucznia. Konwencja Praw Dziecka.
- Warsztat pracy pedagoga.
- Moralno-etyczne problemy zawodu – cechy swoiste wolności i odpowiedzialności nauczyciela, relatywizm etyczny a moralność „kodeksowa”.
- Prawa i obowiązki nauczyciela.
- Nauczyciel w UE i w świecie zglobalizowanym.
- Elementy prawa dla pedagogów.

Tematyka wykładów (20 godzin)

1. Pedeutologia jako nauka i jako wiedza o nauczycielu (2 godz.)
  - Ewolucja pedeutologii jako nauki w historii dyscypliny.
  - Pedeutologia na tle innych dyscyplin pedagogiki.
  - Problemy badawcze pedeutologii.
2. Społeczna rola nauczyciela: (2 godz.)
  - Istota społecznej roli zawodowej nauczyciela
  - Uwarunkowania i przemiany roli zawodowej nauczyciela w historii edukacji
3. Przygotowanie nauczycieli do zawodu: (4 godz.)
  - Orientacje w kształceniu zawodowym nauczycieli.
  - Kształcenie nauczycieli w Polsce i świecie (orientacja zawodowa, kształcenie zawodowe, kształcenie w "toku służby").
4. Rozwój zawodowy nauczyciela. (4 godz.)
  - Zawód nauczycielski w sytuacji zmiany edukacyjnej
  - Kształcenie, doksztalcenie, doskonalenie nauczycieli
  - Kompetencje nauczyciela
5. Profesjonalizm nauczyciela a kompetencje pedagogiczne (4 godz.)
  - rola społeczna nauczyciela a jego profesjonalizm
  - odmiany i zakres profesjonalizmu nauczycielskiego
  - profesjonalny wymiar zawodu nauczyciela w Polsce
6. Teoretyczne i praktyczne aspekty edukacji nauczycieli (2 godz.)
7. Tendencje zmian w kształceniu nauczycieli we współczesnej Europie. (2 godz.)

Literatura podstawowa

1. Dróżka W., *Generacja wielkiej zmiany. Studium autobiografii średniego pokolenia nauczycieli polskich 2004*, Kielce, Wydawnictwo Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego, 2008.
2. Dróżka W., *Nauczyciel, autobiografia, pokolenia. Studia pedeutologiczne i pamiętnikoznawcze*, Kielce 2002.
3. Dróżka W., *Młode pokolenie nauczycieli. Studium autobiografii młodych nauczycieli polskich lat dziewięćdziesiątych*, 2 wyd., Wyd. Akademii Świętokrzyskiej, Kielce 2004.
4. Dróżka W., *Nauczycielska dojrzałość. Średnie pokolenie nauczycieli wobec zmiany społeczno edukacyjnej w Polsce w świetle badań autobiograficznych* : (zarys koncepcji badań), "Edukacja" 2003 nr 2 s. 92-97.
5. *Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego*. Antologia dokumentów i materiałów, wybór i oprac. E. Kula i M. Pękowska, Kielce 2004.
6. *Kompetencje współczesnego nauczyciela*, pod red. Kazimierza Żegnałki, Warszawa, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, 2008.
7. Kwiatkowska H., *Edukacja nauczycieli. Konteksty, kategorie, praktyki*. Warszawa 1997.

8. Kwiatkowska H., *Pedeutologia*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.

Literatura uzupełniająca

9. Dróżka W., *Kształcenie i rozwój zawodowy nauczyciela w przestrzeni organizacji uczącej się*. "Edukacja" 2004, nr 4, s. 32-38.
10. *Etyczny wymiar edukacji nauczycielskiej*, pod red. A. Rumińskiego, Kraków 2004.
11. Gołębiak D., *Zmiany edukacji nauczycieli. Wiedza – biegłość – refleksyjność*, Poznań-Toruń 1998.
12. Kula E., Pękowska M., *Kształcenie nauczycieli wczesnego dzieciństwa we współczesnej Europie*, w: *Pytania o przyszłość kształcenia nauczycieli wczesnej edukacji*, pod red. W. Leżańskiej i A. Tyl, Łódź 2004, s. 181-188.
13. Kula E., *Nauczyciel we współczesnej Europie w świetle międzynarodowych badań i raportów edukacyjnych*, „Nauczanie Początkowe” 2004, nr 1, s. 23-28.
14. Kwiatkowska H., *Pedeutologia – stan i kierunki rozwoju*. „Rocznik Pedagogiczny” 1995, t. 18, PAN.
15. *Myśl pedeutologiczna i działanie nauczyciela*, red. A. Kotusiewicz, G. Koć-Seniuch, J. Niemiec, t. I, Warszawa-Białystok 1997.
16. *Myśl pedeutologiczna i działanie nauczyciela*, red. A. Kotusiewicz, t. II, Białystok 2000.
17. *Myśl pedeutologiczna i edukacja ustawiczna nauczycieli* : praca zbiorowa / pod red. Agnieszki Jaworskiej i Sabiny Zalewskiej. Warszawa : Wydawnictwo Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin, 2006.
18. *Nauczyciel jutra*, pod red. E. Perzyckiej, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2006.
19. *Nauczyciel w przemianie i perspektywie*. [w:] *Rozwój nauczyciela w okresie transformacji*. Trans Humana, Białystok 1998.
20. *Nabywanie kompetencji nauczycielskich w toku studiów wyższych*, materiały z konferencji naukowej pod red. T. Gumuły, Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej, Kielce 2002.
21. *Ochrona dziecka w prawie publicznym*, pod red. Moniki Bartnik, Marka Bieleckiego, Jerzego Parchomiuka, Bogusława Ulijasza, Wydawnictwo Diecezjalne w Sandomierzu, Tomaszów Lubelski-Lublin 2008.
22. *Problemy pedeutologii na przełomie XX i XXI wieku*, pod red. Z. Jasińskiego, Opole 2000.
23. *Problemy współczesnej pedeutologii: teoria - praktyka – perspektywy*, pod red. Doroty Ekiert-Oldroyt, Katowice 2003.
24. *Raport o kapitale intelektualnym Polski*, Warszawa 2008, dostęp: http://pliki.innowacyjnosc.gpw.pl/Kapital_Intelektualny_Polski.pdf
25. Smołalski A., *Pedeutologia historyczna*, Wrocław 2006.
26. *Szkolnictwo wyższe w Europie i w Polsce w świetle założeń i realizacji procesu bolońskiego*, pod red. E. Kuli i M. Pękowskiej. Kielce 2004 .
27. *Współczesne problemy pedeutologii i edukacji*, pod red. Elżbiety Sałaty, Stanisława Ośko ; [Wydział Nauczycielski Politechniki Radomskiej im. Kazimierza Pułaskiego et al.]. Radom : Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji - Państwowy Instytut Badawczy, 2007.